

САХА МУУСУКАТА

ХАЙА ДИЭКИ БАРАР –
«АЙАХ АТЫЫТЫГАР»
ЭБЭТЭР ТЫЫННААХ
ДО҃ҮҮОЛГА?!

10-с балаһа

ДЫЭ ҮЛАРГА

СУДААРЫСТЫБА
ХАРЧЫНАН КӨМӨЛӨНӨР.
КИМИЭХ? ХАЙДАХ? ТО҃О?

11-с балаһа

ТӨРҮҮР ДЫИЭ҃

О҃ОЛОРУН
БАЛЫЙСЫБЫТТАРЫН
ТУҮННАН

20-с балаһа

TV УОННА
РАДИО
ПРОГРАММА

21-22, 27-28
балаһалар

12+

ӨРӨСПҮҮБҮЛҮКЭ СУРУН ХАҮАТА

edersaas.ru

САХА СИРЭ

«Манчары» уонна «Кыым» ханыаттары утумнаачы
Ханыат 1921 с. ахсынны 28 күнүттөн тахсар

№2 (6192)

Чэппиэр аайы тахсар
2020 сыл тохсунны 16 күнэ

2020 СЫЛ – ИЙЭ ДОЙДУГА БЭРИНИИЛЭЭХ БУОЛУУ СЫЛА

Абый сирин кэрэ киһитэ

Василий Дохунаев дэгиттэр талааннаах этэ. Учуонай, худооңунныук, хаартыскаа түһэрээччи, сурналыыс, сурыйааччи, тыйаатыры ырытааччи, кыраайы үөрэтээччи, тулалыыр эйгэни харыстааччи – бу барыта Василий Николаевич.

Кини араас өрүттээх таһаарыылаах үлэтин түмүктэрин хайдах ситиспитин туүннан **40-с уонна 41-с балаһаларга аах.**

2 ААН ДОЙДУНУ АНААРАН

◆ САХАЛ

СӨМӨЛҮӨТҮ СУУЛЛАРБЫТ БАЙЫАННАЙДАРЫ ТУТТУЛАР

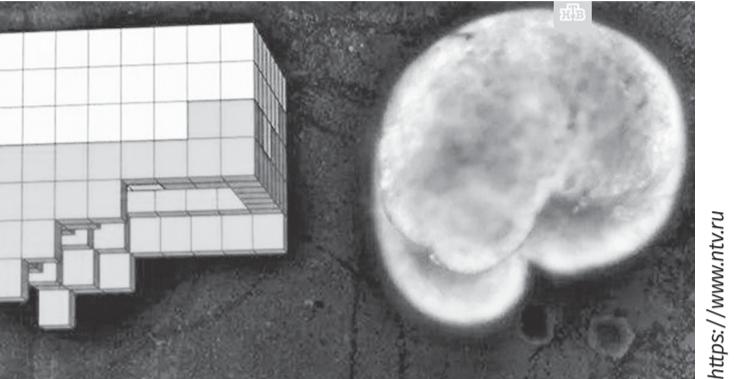
Иранга Украина авиаалайнерин аракытаптанан суулларайынга сыйнианнаах дьону туттулаан, си-лиэстийлээн эрэллэр.

<https://www.dw.com>

◆ НАУКА

ТЫЫННААХ РОБОТТАРЫ АЙДЫЛАР

<https://www.ntv.ru>

Вермонт уонна Тафтс университэттарын учуонайдара тыыннаах килиэкслээринэ хамсыр эттиктэри огорон танаарбыттар.

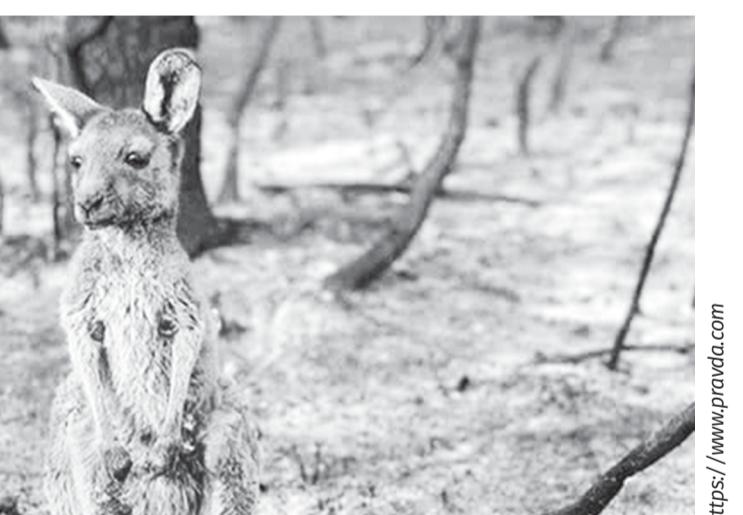
Бу оногуятыры Африка ўескүүр Xeporis laevis дин ааттаах бэзэх стволовой килиэкслээриттэн үүнээрлийбт тыыннаах эттиктэри аяаачылар робот санга көрүнүэн азбаллар. Айынныларыгар "кенебот" дин аат ингэрийттэр. Бу дыкти роботтары онгортага компүүтэринэн улахан сүттээшнийнэр туттууха сөн дин сабадалыллар.

◆ ИЭДЭЭН

АВСТРАЛИЯ БАҢААРДАРА УМУЛЛА ИЛИКТЭР

<https://www.rbc.ru>

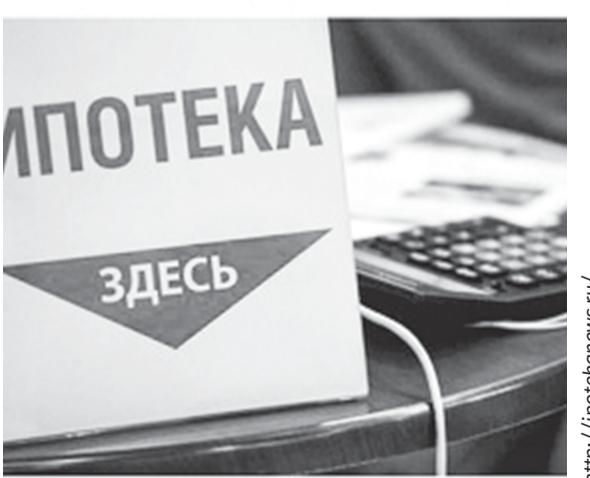
<https://www.pravda.ru>

иргэ санга нымалары киллэрээри сильдьалларын туунан элпит. Кудрин: "Бу сыл орто санга салайтар туттуулээз киллэрээхтэй", – дизэйт.

◆ ИПОТЕКА

ЧЭПЧЭТИИЛЭХ ИПОТЕКА БЫРАГЫРААМАТЫН БИИР ҮЙДААХ ТҮМҮГЭ

Унук Илин олохтоохторугар анаммыт чэпчэтиилюү ипотеканы тарбатар бырагыраамаа быйтар бааннаар биир үйн ийнгэр 1,1 миллиард солкуубайгаа дугобарыг түүрэсбийттэр. Ол туунан бэндиининкээ Унук Илини сыйнинарын мийнтиэристибээ биллэрээ.

<http://ipotekamew.ru>

Австралияда таа баңаара 6,3 мөлүүчөн гектартга тарбамыт уонна билигин даацын тухтуу илик. Баңаарга 27 киши быльдьана, тыйынчанан динд умайдада. Уоттан сылтаан халаангна 250 мөлүүчөн тунона кэриэт CO₂ гаас быраабынна.

Былырын Австралия сирин 85%-ыг түрээ сыйлаацын сонгуу сизт түспэлэх, ону тайлан, олус күйаас күннэр турбуттар. Ахсыннын 16 күнүгээр дойдуга күйаас санга рекорда олохтомттуу – 41,9 күрөадыс. Ити кэмнэ 11 хонук устата 40 күрөадыстан тахса күйаас кун турбут. Сообуруунгүү материк сүрүн

тыалара олус арылаах эвкалант мастан уонна сэллэрээктэрэн турар, онон уокка олус бэрнинтияа, умуруорага олус уустук. Эбнитин бу сайдын (созбууре полушариеса сайдын ахсынныттан кулун туттарга дисер) олус күстээх тыал убараабака урээр. Бүтэн мянник күстээх баанаа Австралияда 1910 сыллаахаа болулт: Континент тылаахаа сирэ 18% тэнгээх, ити – 137,7 мөлүүчөн гектар.

Аан дойдуй экспиэртэрэе мянник улахан баанаар килимимэт уларайытын кыттаа сибээстиллэр. "Тринпис" бэрсэгтэйнэллэрэе мянник баңаарддар сильтан сыл түн элбии турохтара дин сабадалыллар.

БАЛААНЫ ЕГОР КАРПОВ БЭЛЭМНЭЭТ.

3 НЭДИЭЛЭ ЧУЛУУЛАРА

◆ КЫАЙЫЛААХТАР

Иван Румянцев, Роман Петров, устар

◆ УҮНҮҮЙЛЭЭХ

Иннокентий Кычкин, Кэбээйи уулуун бочуоттаах олохтоою

СЭРИИ БЭТЭРЭЭНЭ 100 СААЫН БЭЛНЭТЭЭТЭ

ба дойду уулы сэриитин бэлэрэн, Кэбээйи уулуун бочуоттаах олохтоою

Иннокентий Николаевич Кычкин орохоспа күн 100 сааын томоччу туллаа.

ытык кырьдьаас 1920 сыллаахаа тохсунны 7 күнүгээр Кэбээйи Мукучутагар

кун сирин көрбүтээ. Сэрии ининэ "Кыиль Марымч" холкуоска улзлээбүтээ. 1942 сыллаахаа сэрииэ ынгырлэлэбүтээ.

Финалга Айбек Касманбетовы 10:0 очкуонай кыдаа

баатарыг тулдагчидын эрэлээбүтээ.

Олоубааны 10 оюунуу тэрэвтэй, таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

100 сыллаахаа ынгырлэлэбүтээ. Балыксыттарын таатхарыг тулдагчидын эрэлээбүтээ.

Олоубааны 10 оюунуу тэрэвтэй, таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

САХА УУСТАРА ТЭНГНЭХТЭРИН БУЛБАТЫЛАР

Умумтсын салтагтаа Китай Харбин куоратыг тулдагчидын эрэлээбүтээ. Билигин Токиодо ялангуяа таатхарыг тулдагчидын эрэлээбүтээ. Бу улахан тэрээхийнгээ сахалтартан бастакынан дин дойдуй түүлгэтийг солообут туттуук буолар.

Айбек Касманбетовын түүлгэтийг солообут туттуук буолар.

Санатан этэххээ, Айаал Лазарев Амма улуууттан төртүүтэй. Мунуттуу яараах (125 күнүү) ялангуяа таатхарыг таатхарыннан инициалын эхийнээс улахан тэрээхийнгээ түүлгэтийг солообут туттуук буолар.

Санатан этэххээ, Айаал Лазарев Амма улуууттан төртүүтэй. Мунуттуу яараах (125 күнүү) ялангуяа таатхарыг таатхарыннан инициалын эхийнээс улахан тэрээхийнгээ түүлгэтийг солообут туттуук буолар.

САХА УУСТАРА ТЭНГНЭХТЭРИН БУЛБАТЫЛАР

СИА СУРУҮАРЫНAN БИЛЛЭЭЛЭР

Балананы Айбек Касманбетовын түүлгэтийг солообут туттуук буолар.

Балананы Айбек Касманбетовын түүлгэтийг солообут туттуук буолар.

Харбиннаа бийтэй энэхүү оюунуу тэрэвтэй, таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

Иван Румянцев СИА-ын таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

Харбиннаа бийтэй энэхүү оюунуу тэрэвтэй, таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

Харбиннаа бийтэй энэхүү оюунуу тэрэвтэй, таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

Харбиннаа бийтэй энэхүү оюунуу тэрэвтэй, таатхарыг турбуурттараа. 7 уолаа Сэбиээйи аармын-ацаа суулуплаабытээ. Билигин Иннокентий Николаевич хос, хос-хос сизнэр тапталлаах эзэлэхтэй.

«Экспедиция» кинэ пророческий супталаанна!“ дизэн ааттаах бэлиэтээнийни “Facebook” социалный симминэ Ханалас улууңун Ой орто суколатын учугута, кыраайы үөртээччи Прокопий Ноговицын күүн кинэ улахан экранга сүрэхтэммитин кэнниттэн тааарбыта. Кини кинэни ордук кэтэспит уонна долгуйя көрбүт дьюнтон биирдэстэр буолар. Ол тууңан уонна кинээж иккис холонуубут табыллыбыт өрүттэрийн тууңан сэхэргиэхпин барабын.

КИИНЭЖ УҮЛЛУБУТ ОЛОХХО ТУОЛЛА

гутан көрүүхэх, ханна эмит сиргэ похуукка ытылааха дизн санаа кирибит. Ол эрээри, похуут дизн сыньялан буоллаада дии. Онон мүччүрэннэх, кистэлэннэх, улахан интэриэн тардар тизэм буулун дизн экспдицисийэбэ ытар буулупут. Хас да көрсүүтэй кэнниттэн киннит сценарийа, кийдилэн кестүүлэрэч чопчуланан барьттара. Хас да ытдаах «төбөнүү сыйнын» кэнниттэн сахаа чугас уонна ордук кэрхэсбүлэхэ, умсугуулаах археология курдук сахаа киннитэг таарыйлаа илр тизэмбэ тохтолбугут.

Сахабыт сирин кэрэ айылбатын, экспдицисийэ мүччүрэннэх түгэнзүрин, устудуон, эдэр саас сэргэж камзин, таптала инники күөнгэ тутан ойтуулахын эрэ буолбакка, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Режиссеруун Олонхо тыйаатырын артына Гаврил Меняков улалэббит. Кинээж режиссер бийтийнан мянганхы холонуута эт. Кини ылсыбыт үлтэгэр сүрдээх кынамнылаах буолан бэйрэд. Ууулар обзорого улахан кеменү онорбор – унхаачы, идэлэх ага табарыс, наада буулжаана, уйулаажын.

Кырьдига, Саха тыйаатырын артына Дмитрий Михайлловт уратын биир даажнаан анал артыс үөрхтээх да, бэлэннэх да дён суюа. Обзорогут айылбаттан бэриллийт кяхтаарынан уонна КВН-шик бынытийнан олборуут уоттуурарын улалэббитэрэ. Сценарий анал үөрхтээх, саха киннитигэр билэр аат – Мария Находкина суруйгута.

БУОЛУОХТААБЫН СЭРЭЙБИТ КУРДУК

Сценарий бынытийнан ХИФУ бэрэгээсэр Электрон Сергеевич салалтаахаа устудуоннаар холбооцтууахаа экспдицисийэлэрэ 14-15-с үйтээби Кулун Атак күтүүрүүтүн тууруулур туй иинт эмтэрийн Хангалас сириттэн, Эркээн

хочотуттан бууллар. Саха сирин наукаатыгар улахан арыгыны оноролор. Бу арьыны – Электрон Сергеевич ўй-саас тухыра дуулупут, олооңун анаабыт хайыктаа буолар. Киннин биниги 2016 салыныгар саажалыбыт.

Оттон дыннэх олоххо Прокопий Ноговицын салалтаахаа сукола обозоруун «Эллэйдаад» экспдицисийэтийн элэхүүн тийнэхээ салалтайнан институтка чинчийэлэр, салгын Москвабаа кэмин, сааын чопчулаары ытталлар. Ол улахан чинчийн тумыг 2019 салы күнүнээр, кинэ тахсатын ытта, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

улахан түгэни уус-уралан кинэ уртагыбы, олоххо буулухтааэс эрэд ойтуулан көрдөрбүтэй дыкти ээ. Уус-урал айынны күнх итинэн сывтаяа дизн бэтэрэнэн эрэ этэр, бийнаарын кяхтааны буол, дакастаммыт чахчы киннин ордук салалтаахаа онордо. Ол саарбахтамт! Оттон кинэ археология курдук устук, ол эрээри сурдээх интэриэн нийн наука кинэ эзээг, ордук ыттагаар тогтолтуур, тахсарыгар эмиз улахан салалтаахаа. Хардартыа дайсаллар, ситэслэлэр, ордук салалтаахаа онорлогор да дийхэх сен.

Дынг, бу устууройын эрэд бил-биппил бууллар, кинэ премьеरын сэрг научийн тумыг тэнэг билиннэриэхтэй хаалыг эбтэ. Кинэ тахсыйт үүрүүтэй олорсон, археология наука бынытийнан донгоно ёссе кинэ интэриэн тарды эбтэ...

Геннадий ОХЛОПКОВ, «Экспедиция. Умнүүлубат кэмнэр» кинэ толоруучуу продюсер, РФ Сууралыстырын салынуун чилиэн.

Бишиги сценарий олоххо буулгут тубэлээз олоуурган суруйан саацаа былыгыт. Даа, ол кэнниттэн тизмэн хайдах гынан төлжийлэхтэй тиэрдэр тууңан толкуудаа быт. «Сюжет сайдынта», «дворуийдай иккис ардылынаа быт», «коруллар сыйяа уларыылаа» дизайн кинэ халбангаабат өйдэбүллэрийн туунаа сатаатыбыт.

Онууха иккис хардыхы дыннэхнаах, ис хонооноо буолара сэййиллэр этэ...

САААЛАР

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Бастаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Бастаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаахтар. Түхээр эрэ күлүүээзи, көрүүдүүстээби устан, элбэх «Лайк» ылар, «Хайт» онторог толкуудаах аныгы ычкат оннообор таптал курдук истиг сыйнаны көрдөрүнүүк көстүүгүү кубулутар – иккээрийн истиг сыйнин барын кытталын изийнтийн барын кытталын эрдэвэктээр. Ол хайдах!

Ба

астаттан туралан, хараахтарын төлөүнэн экраныттан халбартын, тулалыр эйгэлээрж хадан, кэрэйланын салалтайнан ордук толкуудаах эпсийннэхинэйн ялангуяа, наукаан умсугуу, ага көлүөн дысалатын утмаанын, талааны сайннаары, бэйс суолун тоблуу туутаанын, толоруу бигэрнээр! Онон, буулмуу 15-с үйтээзи дизайн бынаарыллар.

Даа

Анисия Архипова, сурналын, «Хатан» сурнаал эрдэвэктээр: «Челлендж», «Пранк», «Вин» – бу эйдбүллэр кинээж баарын чыгчытын кыттаа бына сыйнаннаах

48 ИНФОГРАФИКА

Тиэкис: Ирина Мартынова Онордо: Роман Данилов Тылбаас: Иван Ксенофонтов

О́бзорбут баражсаттар доруобай улааталарын туһугар

Саха сиригэр “Демография” национальной бырайыак олохxo хайдах киллэриллэрий

Саха сиригэр “Демография” национальной бырайыак чэрчитинэн, биэс эрэгийнэнээжи бырайыак олохxo киллэриллэрий. Бу бырайыактар о́жо төрөөхүнэ үрдээхинигэр, олох-дъяхаах улахансуолталаах эбийиэктэрин тутууга, итиэннэ киши олоюн унатыыга көмө-тирэх буоларга туваайыллаллар.

**“Демография” национальной бырайыакка
4,5 миллиард солкуобай:**

**2 миллиард
солкуобай**
дьиэ кэргэн өйөбулүгэр
анаммыт 5 дъяналга (2019 с.)

33 812 солкуобай
– бастакы о́жо төрөөхүнүгэр биир кэмнээх

16 906 солкуобай
– бастакы о́жо төрөөхүнүгэр ый ахсын

135 907 солкуобай
– иккис о́жо төрөөхүнүгэр
эрэгийнэнээжи Ийэ хапытаала

16 906 солкуобай
– үнс уонна онтон салгыы о́жо
төрөөхүнүгэр ый ахсын

Мэдиссиинэ көмөтө

ЭКО тунаан, ојолонор кыахтара
суюх ыалларга.

О́жо уһийааннара уонна дъаһылалар

9 улуска 1402 миэстэлээх

12

о́жо уһийаана үлэбэ
киллэрилиинэ.

“Сааһырбыт көлүөнэ”

- Бүлүү улууһугар Сосновка сэлиэннээж 150 миэстэлээх психоневрологический интэринээтдьиэ тутуллар;
- 2024 сылга киши олоюн унуна 67 сааска тийийэж;
- “Бииргэ көхтөөх унун олохxo киллэриллииц.

“Спорт – олох нуормата”

2024 сылга Саха сирин олохтоохторун 55 %

физкультуранан уонна спордунан дъарыктынаахтаах.

- Жатай бөһүөлэгэр харбыыр бассейн, Нүүрба оройонун Антоновка сэлиэннэтигэр спорткомплекс тутулунулар;
- Аллараа Бэстээхэх бары ёттуунэн табыгастаах саалалаах, харбыыр бассейннаах спортивний комплекс тутуллуутаа сажаланна;
- Олимпийской эрэл училищетыгар санга дъарыктынаар тэрил ылылынна;
- Спортивний бэлэмнэний тэрилтэтигэр футболуур искусственний хонуулар кэмпилиэктэрэ танылыннылар;
- 8 улуска ГТО туттарар былахааккалара бэлэмнэннилэр.

“Уопсастыбаннай доруобуйаны бөхөргөтүү”

260 000 киши кыттылаах

3000-тан taxса маассабай тэрээхиннэр ыытылыннылар.

- Мэдиссиинискэй профилактика эрэгийнэнээжи киинин тэрийни;
- Уопсастыбаннай доруобуйаны (муниципалитеттар иккι ардыларынаајы) бастакы сүнүөх киинэ;
- Үлэхиттэр доруобуйаларын туругун бөхөргөтөрөгө модельней корпоративней бырагырааманы олохxo киллэрии (з бөдөн тэрилтэж олохxo киллэриллибитэ).

Тэрийэн таһарааччы
Саха Фреспуубулукчин бырабытальстыбата
Бэхээттэн таһарааччы:

САХАМЕДИА
Генералын дилижектэр:
Алексей Чертков (приемий 42-09-42)

Бэхээттэн таһарааччы уонна
эрдээхийз гадырын:
677000, Дьюкууский,
Орджоникидзе уул., 31.

Кылаабынай эрэдээктэр
Родион Юрьевич Кривогорницын
(21-93-41, 233 каб.)

**Биллэрий, реклама
отдела**
8 (4112) 42-06-50
sakhasire_r@sakhamedia.ru
Хынчыты тарђатар отдел
42-46-04

Төлөөүннэрбт:
Кылаабынай эрэдээктэрий солбуйачы 21-93-42
Бэллитикэ, уопсастыба 21-93-43 (224 каб.)
Тыа ханаайстыбата 21-93-43 (223 каб.)
Экономика, промышленность 21-93-43 (227 каб.)
Култуура, үөрх 21-93-43 (228 каб.)
Киши уонна сокуюн 21-93-43 (235 каб.)
Үрбаан отдела 21-93-43 (229 каб.)
«Дьюлуржан» 21-93-45 (227 каб.);
«Саха ыалла» 21-93-43 (225 каб.);
«Эдэр саас» 21-93-43 (221 каб.);

Матырыаллар уонна баланалар «Саха сирэ» хынч
редакционный-компьютерный комплексыгар танылыннылар.

Хынч «Якутия» медиа-холдинг АУо-ба бэхээттэнэ.
Аадырына: Дьюкууский к. Вилюйский пер., 20.
Сибээс, информационный технология уонна маассабай коммуникация эйгэтийн кэтэн көрөр
федеральный суулусла Саха Фреспуубулукчинээти управлениета
Хынч АУо Бэхээжкэ уонна маассабай коммуникация федэральний агентствотын үбүнэн өйөөхүнүнэн тахсар.
Сонуннары киэнгик тарђатар средствах регистрациялааын түнүнан
СИБИДИЭЛСТИБ ПИ №ТУ14-0194. Эзтийн 2 күн, 2011 сал. Аата «Саха сирэ»

Электронный почта: gazetasakhasire@mail.ru
Интернет-таһарааччы: http://www.edersaas.ru
Матырыаллары танга: К.Н.Гоголова

Сурупу индекс P1288
Кээмий 12 бл.
Тираж 5 495 (10 085)*
Көнгүл сыйнанан атыланар
Сакааһын №2
Нүөмөр бэхээжкэ
бизрий график бийээтийнан 12.00.
Нүөмөр бэхээжкэ
12.00 бэрлилнин.

* в скобках указан мировой тираж
платных изданий «Саха Сирэ» и «Якутия».